

СЛУЖБЕНИ ВОЈНИ ЛИСТ

БРОЈ 17

Београд, 2. септембар 2016.

ГОДИНА СХХХV

Цена овог броја је 200 динара
Годишња претплата је 7.298 динара

191.

На основу члана 14. став 2. тачка 21) Закона о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09 – др. закон, 104/09 – др. закон и 10/15), а у вези са чланом 62. став 1. Закона о јавној својини („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 88/13 и 105/14) и чланом 96. Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон), министар одбране доноси

П Р А В И Л Н И К

О МУЗЕЈСКОЈ ДЕЛАТНОСТИ У МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ И ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником уређују се организација, задаци, начин и посебни услови за вршење музејске делатности за потребе Министарства одбране и Војске Србије.

Члан 2.

Поједини појмови који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) **музејска делатност за потребе Министарства одбране и Војске Србије** обухвата заштиту, чување, коришћење и начин излагања предмета посебне вредности и културних добара посебне намене од значаја за вредновање, чување и развијање војних традиција у Министарству одбране и Војсци Србије;

2) **културна добра посебне намене** су ствари посебне намене у јавној својини које су законом или актом надлежног органа одређене као предмети од посебног значаја за војну историју, војнонаучне и уметничке вредности и техничке културе настали у раду Министарства одбране и Војске Србије или прибављена за потребе вредновања, чувања и развијања традиција Војске Србије;

3) **добра посебне намене која уживају претходну заштиту** су евидентиране ствари и творевине за које се претпоставља да имају својства од посебног значаја за војну културу, војну историју, вредновање, чување и развијање војних традиција у Министарству одбране и Војсци Србије и која уживају заштиту у складу са законом;

4) **предмети посебне вредности** су творевине материјалне и духовне културе са или без статуса културног добра посебне намене и обухватају војноисторијска и културна дела, предмете војнотехничке културе и стару и ретку војну књигу и војно културно добро од значаја за вредновање, чување и развијање војних традиција у Министарству одбране и Војсци Србије која се користе у складу са законом и природом послова одбране и војне службе;

5) **војноисторијска и уметничка дела** су: историјска документа, карте, скице, мапе, аудио и видео записи и макете, фотографије, уметничка дела, признања и одликовања, заставе и лични предмети војника и значајних личности, као и предмети који се односе на важне историјске догађаје са којима се упознају припадници Војске Србије и јавност ради вредновања, чувања и развијања војних традиција у Министарству одбране и Војсци Србије и уживају претходну заштиту;

6) **предмети војнотехничке културе** су предмети наоружања и војне опреме који имају посебан значај за упознавање са научно-техничким развојем Војске Србије, без обзира на то када и где су настали, као и документациони материјал уз те предмете и уживају претходну заштиту;

7) **стару и ретку војну књигу** чине: рукописи, рукописне и штампане књиге, периодика и друга војна библиотечка грађа настала до краја 1867. године, ретке војне књиге, одређени примерци периодичних војних издања и издања „Службеног војног листа“ настали и после ове године и документација о њима, а који су због свог садржаја, уметничке, културне и историјске вредности значајни за војну науку и војнотехничку културу и уживају претходну заштиту;

8) **музејски предмети** су набављени предмети који су категорисани односно инвентарисани у одговарајуће збирке музеја;

9) **музејска грађа** су све врсте предмета материјалног и културног војног наслеђа, које се сакупљају, описују и презентују као фонд војног музеја;

10) **ревизија музејске збирке** је поступак утврђивања стварног бројчаног и физичког стања инвентарисане музејске грађе.

II. ЗАДАЦИ И ОРГАНИЗАЦИЈА МУЗЕЈСКЕ ДЕЛАТНОСТИ

1. Задаци музејске делатности у Министарству одбране и Војсци Србије

Члан 3.

Задатак музејске делатности јесте да се обезбеди трајна заштита предмета посебне вредности и културног добра проглашеног од посебног војноисторијског или општег значаја за културу и организовање њихове заштите, чувања, коришћења и излагања ради упознавања корисника у Министарству одбране и Војсци Србије, као и грађана и стручне јавности са вредновањем, чувањем и развијањем војних традиција у Министарству одбране и Војсци Србије.

Члан 4.

Музејска делатност обухвата чување, одржавање и неговање тековина материјалне и духовне културе у деловању Војске Србије и њихов стални развој и коришћење ради упознавања припадника Војске Србије са војном историјом, развојем војне науке, војнотехничке културе и традиција насталих током развоја Војске Србије, као и информисање јавности и популаризације активности Војске Србије и њених традиција.

Функција матичног музеја утврђује се ради јединственог праћења стања предмета посебне вредности и културних добара посебне намене у вршењу стручних и управних послова на њиховој заштити, чувању и одржавању ради унапређивања стручног рада свих војних музеја уз јединствену примену општих и посебних услова за рад музеја у саставу Министарства одбране и Војске Србије.

2. Начин образовања музеја у саставу

Члан 5.

За вршење послова из делокруга музеја у саставу Министарства одбране и Војске Србије (у даљем тексту: музеји у саставу) образују се:

1) војни музеји при организационим јединицама Министарства одбране и Војске Србије за вршење стручних и управних послова на заштити културних добара посебне намене;

2) музеји родова и служби као сталне музејске поставке које се односе на њихову историју и вредновање, чување и развијање војних традиција из њихових делокруга;

3) спомен-собе као посебни изложбени простори у оквиру војних јединица и војних установа Министарства одбране и Војске Србије ради упознавања припадника Војске Србије са значајним историјским догађајима и личностима и предметима посебне вредности које су оне користиле или користе.

На стручни рад музеја из става 1. овог члана примењују се прописи којима се уређује организација рада и живота у јединицама и установама Војске Србије и правила војне службе.

Члан 6.

Музеји у саставу образују се и укидају актом о организацији и формацији по начелима прописаним за формације Војске Србије.

Музеји родова и служби се организују и раде на основу наредбе надлежног старешине у чијем се саставу образују сталне или тематске изложбене поставке, уз претходно мишљење организационе јединице Министарства одбране надлежне за културу и традицију у Министарству одбране и Војсци Србије у погледу испуњавања посебних просторних, техничких и кадровских услова прописаних овим правилником.

Спомен-собе се одређују актом надлежног старешине на начин како је уређено Правилном службе Војске Србије и стручним упутством за рад спомен-соба у Војсци Србије.

Прописи о руковођењу и командовању Војском Србије примењују се и на рад музеја у саставу.

Члан 7.

Организационе промене и развој музеја у саставу реализују се у складу са Законом о Војсци Србије и развојним потребама утврђеним Дугорочним планом развоја система одбране Републике Србије, Средњорочним планом и програмом развоја система одбране и Стратегијским прегледом одбране Републике Србије, као и прописаним начелима за формације.

Образложени предлог за укидање или расформирање музеја у саставу, поред услова прописаних за укидање и расформирање формација, мора да садржи и законом прописане услове за престанак рада музеја, о чему одлуку доноси министар одбране на предлог надлежног старешине у чијем је саставу музеј.

Музејска грађа расформираног музеја у саставу преноси се на коришћење надлежном матичном музеју Министарства одбране, на основу акта из става 2. овог члана.

Члан 8.

Предмети посебне вредности који у складу са законом имају својство културног добра од општег значаја или културног добра посебне намене утврђују се актом министра одбране од посебне историјске, научне, уметничке вредности или од значаја за научно-техничку културу која су настала у раду Министарства одбране и Војске Србије или је прибављено у складу са законом за потребе вредновања, чувања и развијања војних традиција у Министарству одбране и Војсци Србије чувају се у војним музејима.

Организационе јединице и установе у саставу Министарства одбране и Војске Србије у чијем су делокругу послови чувања и заштите архивске грађе, војне библиотеке, издавачка, филмска делатност и друге делатности културе за потребе одбране у свом саставу могу имати посебна музејска одељења за послове заштите предмета посебне вредности, ако испуњавају и посебне услове за рад музеја у саставу и ако је то неопходно за извршавање послова из њиховог делокруга.

Војнообразовне, научне, научноистраживачке и здравствене установе које имају статус правног лица, чији је оснивач Република Србија, под условима из става 2. овог члана, могу образовати посебна музејска одељења у свом саставу, ако је то неопходно за извршавање послова за које су основани, у складу са актом о оснивању и својим статутом и одредбама овог правилника.

3. Стара и ретка војна књига

Члан 9.

Музеји у саставу обезбеђују извршавање права и дужности Министарства одбране и Војске Србије у вези са прописаним обавезним мерама заштите и чувања старе и ретке књиге односно војне библиотеке грађе као културног наслеђа од општег интереса и обезбеђују за то адекватне објекте, стручно руковођење и пружање услуга запосленима и припадницима Војске Србије на начин уређен законом и прописима којима се уређује библиотечно-информациона делатност у Министарству одбране и Војсци Србије.

Послови заштите и чувања из става 1. овог члана обављају се у сарадњи са матичном војном библиотеком и стручним упутствима.

4. Матични војни музеји

Члан 10.

Послове матичних музеја у Министарству одбране и Војсци Србије обављају Војни музеј са седиштем у Београду и Музеј Југословенског ратног ваздухопловства са седиштем у Београду.

Војни музеј са седиштем у Београду образован је као централни и матични војни музеј за заштиту предмета посебне вредности, старе и ретке војне књиге и покретних културних добара опште и посебне намене који су му поверени на чување, а који су од значаја за вредновање, чување и развијање војних традиција у Министарству одбране и Војсци Србије.

Музеј Југословенског ратног ваздухопловства са седиштем у Београду образован је као матични војни музеј за заштиту предмета посебне вредности и културних добара посебне намене од значаја за вредновање, чување и развијање традиција Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије.

Војни музеји из става 1. овог члана су потчињени старешини организационе јединице у чијем су саставу образовани.

Члан 11.

Делатност матичних војних музеја је јавна, осим ако су у питању поверљиви предмети посебне вредности и културна добра означена ознаком тајности за које су одређене посебне мере заштите тајних података.

Доступност јавности обезбеђује се: сталном изложбом поставком и организовањем студијских, тематских и камерних изложби; издавачком делатношћу; давањем на увид и уступањем на привремено коришћење музејских предмета и музејске грађе научним институцијама и институцијама културе, организацијама које обављају сличну или исту делатност и физичким лицима ради излагања и проучавања; сарадњом са сродним институцијама у земљи и у иностранству, као и другим облицима рада, у складу са прописима којима се уређује материјално и финансијско пословање у Министарству одбране и Војсци Србије.

Члан 12.

Послови војних музеја су:

1) истраживање, евидентирање, прикупљање, систематизација у збирке, проучавање и стручно-научна обрада музејске грађе и предмета;

2) конзерваторски и рестаураторски радови и припрема музејске грађе за трајно чување и јавно излагање, публикување и коришћење у културне, научне и образовне сврхе;

3) процена и експертизе музејских предмета војно-историјског карактера;

4) вођење музејске документације о музејској грађи и предметима;

5) вођење регистара по врстама уметничко-историјских дела;

6) спровођење поступка утврђивања покретног културног добра и културног добра посебне намене;

7) предлагање категоризације покретног културног добра и културног добра посебне намене;

8) истраживање археолошких локалитета;

9) публикување стручних и научних радова;

10) размена издања са другим музејима и сродним институцијама у земљи и иностранству;

11) примена искустава и стандарда у области савремене музејске науке и праксе;

12) постављање студијских, тематских и камерних изложби и других активности ради прославе државних и војних празника и обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије;

13) пружање стручне помоћи у оснивању и раду спомен-соба;

14) израда научних радова, у складу са прописима којима се уређује научноистраживачка делатност у Министарству одбране и Војсци Србије;

15) извршавање задатака располагањем покретних ствари и финансијским средствима у складу са законима и подзаконским прописима којима се уређује ова област;

16) сарадња са организационим јединицама Министарства одбране, командама, јединицама и установама Војске Србије, као и сродним институцијама у земљи и иностранству;

17) доношење стручних упутстава за рад војног музеја у складу са природом послова одбране и правилима војне службе усаглашених са општим условима за рад музеја;

18) други послови везани за музејску делатност.

У обављању своје делатности, војни музеји се баве и научним и истраживачким радом и могу организовати стручне и научне скупове у сарадњи са научним и истраживачким организацијама Министарства одбране, у складу са законом и прописима којима се уређује научноистраживачки рад у Министарству одбране и Војсци Србије.

Члан 13.

Функције матичног војног музеја обухватају и:

1) остваривање увида у стање културних добара и културних добара посебне намене и предузимање мера у вези са унапређењем заштите и коришћења;

2) пружање стручне помоћи у примени савремених метода на унапређењу заштите културних добара и културних добара посебне намене;

3) остваривање увида у стручно пословање и пружање стручне помоћи и стручног усавршавања лица која раде на пословима заштите културних добара (упућивање на полагање стручних испита, научне скупове, семинаре, предавања, вежбе и друго);

4) организовање научних и стручних скупова ради сагледавања заједничких проблема музејске делатности и научноистраживачке делатности од значаја за рад војних музеја;

5) образовање и вођење музејске грађе у програмском пакету Музејско-информационог система војних музеја;

6) припремање и доношење стручних методолошких правила и стандарда у складу са природом послова одбране и стандарда одбране усаглашених са јединственим стручним методолошким правилима и стандардима прописаних за рад музеја.

Функција музеја који обавља централну и матичну функцију у саставу Министарства одбране и Војске Србије обухвата образовање и вођење Централног регистра за покретна културна добра војних музеја и спомен-соба по врстама и увезивање са националним Централним регистром у програмском пакету Музејско-информационог система војних музеја.

Надлежна организациона јединица Министарства одбране и Војске Србије даје мишљење на предлоге аката о оснивању и престанку рада музеја, о променама у организацији и формацији постојећих музеја у погледу испуњености посебних просторних, техничких и кадровских услова за њихов рад.

5. Начелник војног музеја

Члан 14.

Војним музејом руководи начелник. Актом министра одбране, на предлог надлежног старешине организационе јединице Министарства одбране и Војске Србије у чијем је саставу војни музеј, за начелника војног музеја поставља се лице из Министарства одбране и Војске Србије.

За начелника војног музеја може се поставити лице које, поред општих услова за пријем на рад у Министарство одбране односно на службу у Војску Србије, испуњава и посебне услове прописане законом.

Члан 15.

Начелник војног музеја, поред послова руковођења музејом, а у складу са овим правилником:

1) планира, организује и унапређује стручни рад војног музеја према намени војног музеја и потребама корисника у Министарству одбране и Војсци Србије;

2) планира, организује и сарађује са војним јединицама и војним установама које су организационо и функционално везане за Министарство одбране које врше друге културне, образовне и научноистраживачке делатности за потребе Министарства одбране и Војске Србије;

3) врши и друге послове по налогу надлежног старешине.

6. Стручни савет

Члан 16.

У војном музеју образује се стручни савет који чине истакнути музејски стручњаци запослени у Министарству одбране и Војсци Србије односно војном музеју и другим образовним, научним и културним установама Министарства одбране и Војске Србије.

Стручни савет разматра приоритете у развоју делатности војног музеја, разматра и утврђује предлоге годишњих програма и пројекте војног музеја, прати њихово извршавање, предлаже мере за побољшање стручног рада војног музеја, прати, анализира и предлаже мере побољшања јединствених стандарда и начина коришћења, чувања, одржавања и вођења евиденција са стандардима у одбрани, разматра и утврђује предлоге, планове и споразуме о сарадњи са надлежним институцијама и установама културе и утврђује предлоге међународне сарадње са установама.

Чланове стручног савета и председника, на предлог начелника војног музеја, именује надлежни старешина у чијем је саставу војни музеј.

Стручни савет има девет чланова са мандатом од пет година од дана његовог образовања.

Стручне и административне послове за потребе стручног савета врши надлежна организациона јединица Министарства одбране и Војске Србије у чијем је саставу.

Члан 17.

Стручни надзор над пословима заштите предмета посебне вредности и културних добара у музејима у саставу врши стручни савет.

Стручни надзор из става 1. овог члана за културна добра од посебног значаја проглашена у складу са законом, актом надлежног органа обезбеђује надлежна организациона јединица Министарства одбране и Војске Србије, у сарадњи са надлежним органима министарства надлежног за послове културе.

7. Стручни колегијум музеја

Члан 18.

У војном музеју образује се стручни колегијум као стручни орган начелника војног музеја.

Стручни колегијум чине: руководиоци унутрашњих организационих јединица војног музеја и стручна лица одговарајуће струке које одреди начелник војног музеја.

Стручни колегијум разматра питања у вези са изградом и реализацијом годишњих планова рада, предлаже мере за побољшање пословања и опремање музеја, планове јавних набавки, статусна питања запослених, планове издавачке делатности и сарадње са другим организационим јединицама Министарства одбране и Војске Србије.

8. Сарадња војних музеја са организационим јединицама Министарства одбране и Војске Србије

Члан 19.

Војни музеји у обављању послова из свог делокруга сарађују са организационим јединицама Министарства одбране и Војске Србије.

Војношколске, војнонаучне и војне научноистраживачке организације, војне библиотеке, војна штампарија, војни часописи и издавачка установа, филмски центар, војни архив и друге војне установе културе сарађују са војним музејима и пружају им подршку у пословима из њиховог делокруга.

9. Сарадња војних музеја са музејима и културним установама ван Министарства одбране и Војске Србије у земљи и иностранству

Члан 20.

У извршавању прописаних мера заштите културних добара проглашених актом надлежног органа од изузетног значаја за културу Републике Србије или је такво културно добро актом надлежног органа Министарства одбране поверено на чување, организациона јединица Министарства одбране сарађује са надлежним органима министарства надлежног за послове културе, надлежним музејима и другим установама културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина,

Град Београд, градови и општине на територији Републике Србије, по претходно прибављеном одобрењу министра одбране.

Министарство одбране може да закључује посебне споразуме о сарадњи војних и цивилних музеја и установа културе у пословима из заједничког делокруга или од заједничког интереса у заштити културних добара у јавној својини.

Споразумима из става 2. овог члана уређује се начин вршења стручних послова из заједничког делокруга или од заједничког интереса у примени прописаних мера заштите, усаглашавања јединствених стандарда прописаних за предмете посебне вредности и покретних културних добара са стандардима одбране и правилима војне службе, као и начин заједничког финансирања и коришћења ауторских и сродних права за потребе одбране.

Међународна сарадња са музејима и културним установама оружаних снага других држава одвија се на основу овлашћења садржаних у закљученим међународним уговорима и споразумима о сарадњи у области одбране и војној сарадњи и обострано потврђеним годишњим плановима сарадње.

III. ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА РАД ВОЈНИХ МУЗЕЈА У САСТАВУ

Члан 21.

На просторне, техничке и кадровске услове за рад и опремање војних музеја, у складу са њиховом природом и наменом примењују се општи и посебни просторни, технички и кадровски услови прописани законом и овим правилником.

1. Просторни услови

Члан 22.

Просторије за рад војних музеја морају да испуњавају опште просторне услове којима се обезбеђује:

1) трајно чување и излагање предмета посебне вредности прописане за музеје;

2) заштита од крађе, пожара и влаге прописана за објекте које користе Министарство одбране и Војска Србије;

3) испуњеност услова везаних за микроклиматски режим чувања и излагања уметничко-историјских дела, зависно од врсте тих дела и смештај документације и старе и војне ретке књиге односно музејске библиотеке прописане посебним законом;

4) обављање конзерваторско-рестаураторских радова односно радова за превентивну заштиту у којима је обезбеђена заштита радника од штетних испарења и загађења (систем за вентилацију и проветравање) прописана за запослене у Министарству одбране и лица на служби у Војсци Србије.

2. Техничка опрема

Члан 23.

Техничка опрема музеја у саставу подразумева:

- 1) опрему за чување и излагање предмета посебних вредности, зависно од врсте тих дела прописане за музеје;
- 2) опрему за смештај и чување документације и музејске библиотечке грађе и фото-лабораторијску опрему прописану за војну документацију;
- 3) апарате и опрему за заштиту од крађе, пожара и влаге у складу са прописима о противпожарној заштити у Министарству одбране и Војсци Србије;
- 4) конзерваторски прибор, лабораторијску опрему и одговарајући потрошни материјал према врсти уметничко-историјских дела прописан законом за ову врсту радова;
- 5) телефон и телефакс и рачунарску опрему компатибилну са опремом која се користи у Министарству одбране и Војсци Србије;
- 6) апарат за фотокопирање и потрошни материјал.

3. Музејске збирке

Члан 24.

Музејску збирку чини скуп истородних или разноврсних предмета посебне вредности.

Музејску збирку, поред војних музеја, могу да имају и организационе јединице и установе Министарства одбране односно команде, јединице и установе Војске Србије, ако је то одређено актима о њиховој организацији и формацији.

Музејска збирка може бити доступна јавности само ако је претходно стручно обрађена и на стручан начин изложена.

Излагање музејске збирке одобрава надлежни матични војни музеј коме је поверена заштита предмета посебне вредности у Министарству одбране и Војсци Србије.

4. Музејски фондови

Члан 25.

Музејски предмети од великог и изузетног значаја могу се чувати само у фондовима војних музеја који су обавезни да их евидентирају и спроводе прописане мере заштите у складу са законом којим се уређује заштита културних добара.

Музејским предметима могу да рукују само кустоси, виши кустоси, музејски саветници, конзерватори и руковаоци спомен-соба.

Војни музеји у поступку евидентирања и стручне обраде предмета из категорије наоружања и војне опреме могу ангажовати стручна лица из Министарства одбране и Војске Србије.

Члан 26.

Сви музејски предмети које војни музеји чувају, зависно од врсте и других заједничких карактеристика, разврставају се у музејске збирке према концепцији војног музеја.

Све збирке музејских предмета чине фонд војног музеја.

Војни музеји су у обавези да одреде називе и број музејских збирки.

Након набавке предмета за музејске збирке обавезан је поступак утврђивања, одређивања и њиховог категорисања као културног добра и упис предмета у регистар.

Члан 27.

Послове у војним музејима могу да врше лица са одговарајућом стручном спремом и положеним стручним испитом прописаним за запослене у музеју, која испуњавају и посебне услове прописане за запослене у Министарству одбране и лица на служби у Војсци Србије.

Радна места предвиђена формацијом у војним музејима попуњавају се из редова професионалних припадника Војске Србије и државних службеника запослених у Министарству одбране.

Број радних и формацијских места одређује се зависно од обима предмета посебне вредности и културних добара посебне намене који се поверавају на чување музеју, броја корисника у Министарству одбране и Војсци Србије и обима стручних, техничких, управно-правних и административно-техничких послова музејских делатности које су поверене и критеријумима за одређивање броја запослених утврђених овим правилником.

Члан 28.

Критеријуми за одређивање броја запослених који су неопходни за стручни рад у музејима у саставу су:

- 1) најмање четири запослена радника са високом стручном спремом за музеје са разноврсним предметима посебне вредности односно уметничко-историјским делима (два кустоса, један кустос документалиста и кустос педагог);
- 2) најмање три запослена радника са високом стручном спремом за музеје са истородним предметима посебне вредности (два кустоса и један кустос документалиста);
- 3) изузетно један запослени радник са високом стручном спремом за војне музеје са мањим фондом предмета посебне вредности.

За опште, оперативне, логистичке и административно-техничке послове, осим управних и правних, могу се ангажовати и професионални војници који су завршили одговарајући средњу школу одређене специјалности за рад на општим пословима или музејским и уметничким пословима одређеним формацијом.

Члан 29.

Стручна спрема, стручна звања и научна и истраживачка звања запослених у музејима у саставу прописују се актом о систематизацији за радна односно формацијска места у музеју.

Запослени у музеју, према звањима су: кустоси, виши кустоси, музејски саветници, конзерватори, виши конзерватори, рестауратори, виши рестауратори, рестауратори слика, препаратори, документалисти, техничари за конзервацију, сликари, архитекте, фотографи и библиотекари и књижничари, која се стичу под условима прописаним законом.

Лица из става 2. овог члана стичу научна и истраживачка звања прописана за радно односно формацијско место на које су постављена, у складу са законом којим се уређује научноистраживачка делатност у Министарству одбране и Војсци Србије.

IV. НАЧИН ВРШЕЊА МУЗЕЈСКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 30.

Планови, програми и пројекти војних музеја припремају се, прате и извршавају у складу са прописима којима се уређује планирање, програмирање, буџетирање и извршење у Министарству одбране и Војсци Србије.

Члан 31.

Чување и мере заштите предмета посебне вредности примењују се у складу са одредбама закона којим се уређује јавна својина и одредбама овог правилника.

На чување и заштиту покретних ствари посебне намене које имају својство културног добра посебне намене примењују се одредбе закона којима се уређује заштита културних добара и одредбе овог правилника.

Културна добра која користе Министарство одбране и Војска Србије која су актом надлежног органа проглашена за културна добра од општег интереса или су актом надлежног органа поверена на чување Министарству одбране, користе се и чувају у складу са законом којим се уређује заштита културних добара и прописима којима се уређују мере заштите.

Члан 32.

Предмети посебне вредности који уживају претходну заштиту у Министарству одбране и Војсци Србије у складу са законом и овим правилником, који подлежу критеријума за одређивање и евидентирање су:

1) списи, компјутерски, филмски или видео записи, слике у покрету, фотографски и фонографски снимци и на други начин састављени записи и војна документа, књиге и картотеке о евиденцији тих списа, записи и документи, текстови и снимци, као и микрофилмови

о њима примљени и настали у раду Министарства одбране и Војске Србије док су од значаја за њихов текући рад или док из тог материјала није извршено одабирање архивске грађе у складу са прописима којима се уређује архивска грађа у Министарству одбране и Војсци Србије;

2) предмети ликовних и примењених уметности, археолошки предмети, етнографски и природњачки предмети, новац, поштанске марке, одликовања, уникатни, ретки или историјски значајни предмети војнотехничке културе, музички инструменти и други слични предмети старији од 50 година, предмети, књиге, документи, писма, рукописи и други писани и репродуковани односно филмски или магнетски записи, слике у покрету, фотографисани и фонографисани материјал који се односи на историјске догађаје, као и на рад истакнутих и заслужних личности у области одбране и Војске Србије, без обзира на време и место настанка.

На образложени предлог матичног музеја или корисника предмета посебне вредности и ствари од значаја за вредновање, чување и развијање војних традиција, посебном одлуком министра одбране могу се утврдити и друге покретне ствари које уживају претходну заштиту.

Покретне ствари из ст. 1. и 2. овог члана које уживају претходну заштиту наредбом надлежног старешине обавезно се предају на чување војном музеју уз претходно мишљење војног архива.

Члан 33.

Старе и ретке војне библиотечке јединице за потребе музејске делатности у Министарству одбране и Војсци Србије у складу са законом и овим правилником, које подлежу критеријумима за одређивање и евидентирање су:

1) старе војне књиге и литература: рукописне књиге на српкословенском и српском језику српкословенског језичког периода закључно са 18. веком, као и рукописне књиге настале до 1867. године на српкословенском, рускословенском (у српској употреби), славеносрпском и српском народном језику, штампане војне књиге, периодичне и друге војне публикације објављене на српкословенском, рускословенском (у српској употреби), славеносрпском и српском језику, закључно са 1867. годином, рукописне и штампане војне књиге на страним језицима чији је аутор припадник оружаних снага или грађанин државе Србије, закључно са 1867. годином, издања која припадају и заједничкој културној баштини оружаних снага, закључно са 1867. годином;

2) старе стране војне књиге: рукописне и штампане књиге објављене до године која се узима као критеријум по прописима државе из које потичу;

3) ретке књиге: војне публикације које имају неко од следећих обележја: рукописне књиге настале после 1867. године, војна библиофилска издања значајних аутора и библиофилска издања која имају посебну војнонаучну, војноисторијску, културну или уметничку вредност, ретка издања из ратних периода 1912–1913, 1914–1918, 1941–1945. године, цензурирана, проскрибована издања која су сачувана у малом броју примерака, а сама по себи имају велики културни значај, емигрантска издања објављена ван територије Републике Србије сачувана у малом броју примерака;

4) посебне збирке: збирке књижевних и других рукописа и архивалија, мапа и карата, фотографија, гравира, музикалија, плаката, електронских публикација (укључујући и интернет баштину), библиотечки каталози и посебне библиотеке значајних личности, односно библиотечке целине од војноисторијског, уметничког, војнонаучног или војнотехничког значаја које су у складу са законом утврђене као културно добро, музејски примерак сваке штампане или електронске војне публикације и издања „Службеног војног листа“.

Стара и ретка војна књига као културно добро чува се у војним библиотекама и штити посебним мерама прописаним прописима којима се уређује библиотечно-информациона делатност у Министарству одбране и Војсци Србије које се примењују и на стару и ретку војну књигу и друга издања дата на чување надлежном војном музеју.

Члан 34.

На образложени предлог непосредног корисника ствари посебне намене или матичног музеја, посебном наредбом министра одбране, за културно добро посебне намене могу се прогласити покретне ствари од значаја за вредновање, чување и развијање војне историје, војне науке, војнотехничке културе и поверити војном музеју на чување.

Уз наредбу из става 1. овог члана израђује се и акт о посебним мерама заштите које предлаже надлежни војни музеј.

Образложени предлог за проглашавање војних непокретности за културно добро од посебног значаја за културу Републике Србије и Војску Србије које ужива посебну заштиту, ако испуњава услове прописане законом којим се уређује заштита културних добара, на захтев непосредног корисника или војног музеја утврђује министар одбране и доставља надлежном органу на одлучивање.

Акта из ст. 1. и 2. овог члана се објављују у „Службеном војном листу“.

Члан 35.

Критеријуми за категоризацију предмета који су поверени на чување матичним музејима ближе се одређују стручним упутством у складу са овим правилником.

Члан 36.

Војни музеј попуњава своје збирке прикупљањем изворних предмета посебне вредности војноисторијског карактера насталих у раду Министарства одбране и Војске Србије (историјски предмети, уметничка дела, војна архивска грађа, војна филмска грађа, фотографије које заједно са документацијом о настанку чине целину, преузимањем од организационих јединица у чијем су раду настале, одливањем или отискивањем дозвољеног броја дела са оригинала, копирањем и преузимањем изворних предмета) на предлог начелника војног музеја и одобрењем министра одбране.

Збирке војних музеја могу се попуњавати набавком или откупом од правних и физичких лица, поклонима, завештањима, легатима, на основу претходних теренских или археолошких истраживања, одливањем или на друге законом дозвољене начине.

Предмети посебне вредности могу се набављати у иностранству у оквиру међународне сарадње са оружаним снагама других држава или набавком од физичких и правних лица, власника предмета посебне вредности, под условима прописаним законима земље из које се увозе.

Члан 37.

Предмете посебне вредности и њихову документацију пре одлагања обавезно стручно обрађује и категоризује надлежни војни музеј према врсти предмета или покретних културних добара посебне намене.

Стручна обрада из става 1. овог члана обухвата стручне конзерваторско-рестаураторске радове, предузимање техничких заштитних мера, фото-снимања, микрофилмовања и друге стручне обраде у складу са природом и наменом сваког предмета посебне вредности.

Члан 38.

Музејска документација прописана овим правилником штити се као културно добро посебне намене, а ствара се у процесу стручне обраде и допуњавања документације о предметима посебне вредности кроз поступке стручног категорисања, инвентарисања и ревизије.

Музеји у саставу користе посебан Музејско-информациони систем војних музеја који је намењен корисницима у Министарству одбране и Војсци Србије и део је електронске комуникационе мреже за посебне намене.

Подаци добијени из базе података Музејско-информационог система војних музеја уносе се у трајне медије и снимају на електронске носаче података који се чувају у одговарајућим просторима у складу са прописима којима се уређују евиденције у Војсци Србије и заштита тајних података.

Члан 39.

Стручна музејска документација води се у књигама и евиденцијама, а документациона и класификациона усаглашеност обраде стручних података обезбеђује се и креира у програмском пакету Музејско-информационог система војних музеја који израђује надлежна организациона јединица у чијем су делокругу послови електронске комуникације за потребе Министарства одбране и Војске Србије.

Члан 40.

Предмети посебне вредности који се налазе у војном музеју чувају се на местима која су одређена за њихово трајно или привремено чување.

Места трајног чувања су музејски депои и стална изложбена поставка музеја.

Места привременог чувања су просторије за привремени смештај музејске грађе, радионице и изложбени простори у којима се музејски предмети излажу у оквиру приређивања студијских, тематских и камерних изложби.

Члан 41.

Мере претходне заштите за предмете посебне вредности као покретна културна добра проглашена од посебног историјског, научног, техничког и уметничког и културног значаја за историју и развој Војске Србије одређене су у складу са овим правилником, који својим актом утврђује надлежни матични музеј.

Мере претходне заштите за културна добра посебне намене проглашена од изузетног значаја за културу Републике Србије одређују надлежни органи у складу са законом којим се уређује заштита културних добара.

Културна добра из ст. 1. и 2. овог члана не смеју се уништавати нити отуђивати из јавне својине, ако законом није другачије уређено.

Члан 42.

Посебне мере конзервације и рестаурације покретних културних добара које користе Министарство одбране и Војска Србије спроводе се само у овлашћеним конзерваторским лабораторијама и радионицама Министарства одбране и Војске Србије.

Централна војна лабораторија и радионице за конзервацију и рестаурацију налазе се у Војном музеју, а за стару и ретку војну библиотечку грађу налазе се у матичној војној библиотеци.

Члан 43.

Посебне мере техничке заштите могу се предузимати само ако се:

- 1) изврше конзерваторска испитивања;
- 2) изврше лабораторијска испитивања, уколико се конзерваторским испитивањем утврди потреба за њима;

3) утврде методе или технике извођења мера техничке заштите на основу резултата конзерваторских и лабораторијских испитивања;

4) изради елаборат посебних мера техничке заштите.

О извођењу посебних мера техничке заштите и њиховим резултатима води се документација која је саставни део регистара покретних културних добара односно регистра старе и ретке војне библиотечке грађе.

Члан 44.

У посебне мере техничке заштите спадају: превентивна заштита, микрофилмовање, дигитализација, конзервација и рестаурација.

Превентивна техничка заштита спроводи се у свим музејима у саставу за предмете посебне вредности дате на чување музеју у саставу.

Музеји у саставу су у обавези да предмете посебне вредности и старе и ретке војне књиге микрофилмују ради заштите.

О микрофилмовању води се документација која се као прилог прикључује регистрима које воде војни музеји.

Музеји у саставу су у обавези да категорисане предмете посебне вредности, покретна културна добра, стару и ретку војну књигу дигитализују ради коришћења и представљања.

Члан 45.

Посебне мере техничке заштите на покретним културним добрима за потребе одбране, безбедности и Војске Србије могу се предузимати само ако се:

1) обаве претходна истраживања помоћу физичко-хемијских и других метода ради утврђивања хемијског састава материјала, технологије и технике израде, стања културног добра и узрока његовог пропадања;

2) утврди метода или техника извођења мера техничке заштите на основу резултата претходних истраживања.

О извршеним радовима из става 1. овог члана и њиховим резултатима води се документација.

Посебним мерама техничке заштите покретних културних добара посебне намене сматрају се послови на њиховом одржавању (конзервацији и рестаурацији), начин смештаја и излагања.

Зависно од врсте покретних културних добара посебне намене, стручним упутством начелника војног музеја односно старешине корисника у Министарству одбране и Војсци Србије, уз стручно мишљење надлежног војног музеја, одређују се посебни услови и начин предузимања мера заштите у складу са његовом природом, наменом и значајем.

Члан 46.

Запослени у Министарству одбране и лица на служби у Војсци Србије у обавези су да у случају ванредне ситуације и ванредном и ратном стању обезбеде да

се за предмете посебне вредности, покретна културна добра посебне намене и ретку војну библиотечку, архивску, филмску грађу у јавној својини предузму и спроведу све мере заштите на основу посебног плана и упутства надлежног музеја или друге војне установе културе код које су на коришћењу и поступају у складу са задацима из планова одбране.

Уколико наступе ванредне околности из става 1. овог члана, војни музеј односно непосредни корисник у обавези је да записнички констатује дан, час и околности које су настале и писаним путем обавести о томе надлежну организациону јединицу у Министарству одбране и Војсци Србије ради предузимања мера из њеног делокруга.

Члан 47.

Сваки музеј у саставу и корисник предмета посебне вредности у Министарству одбране и Војсци Србије коме је поверено обављање послова заштите предмета посебне вредности и старих и ретких војних библиотечких јединица мора да има посебан план заштите у ванредним ситуацијама и ванредном и ратном стању са посебним мерама заштите.

План заштите из става 1. овог члана мора да буде у складу са задацима из усвојених планова одбране и плановима заштите и спасавања који се доносе у складу са прописима којима се уређују мере цивилне заштите у Министарству одбране и Војсци Србије.

Члан 48.

Музеји у саставу у ванредном и ратном стању поступају у складу са њиховим задацима, утврђеним плановима одбране и предузимају мере склањања и заштите од ратних разарања извршавањем обавеза утврђених Конвенцијом о заштити културних добара у случају оружаног сукоба.

Члан 49.

Ако корисник предмета посебних вредности, културног добра посебне намене и старих и ретких војних библиотечких јединица у јавној својини у Министарству одбране и Војсци Србије нестручно, немарно и несавесно чува и одржава предмете односно старе и ретке војне библиотечке јединице које су му дате на коришћење, услед чега постоји опасност да буду уништени или оштећени, матични војни музеј доставља писано обавештење за предузимање мера за заштиту, чување и стручно одржавање грађе.

Ако корисник из става 1. овог члана у року од 30 дана од пријема писаног обавештења не предузме одговарајуће мере заштите, матични војни музеј о томе без одлагања обавештава министра одбране и предлаже доношење решења о привременом одузимању покретног културног добра из става 1. овог члана, грађе од несавесног корисника и о њеном уступању матичном музеју ради одговарајуће заштите, с тим што трошкови заштите средстава сноси несавесни корисник.

Члан 50.

Нестанак сваког музејског предмета пријављује се за то надлежним органима, а без одлагања министру одбране и Инспекторату одбране ради предузимања мера даље надлежности.

О материјалној одговорности лица одговорног за његово чување и утврђеном мањку предмета посебне вредности одлучује се у складу са прописима којима се уређује материјална одговорност у Министарству одбране и Војсци Србије.

Члан 51.

Корисници предмета посебне вредности и покретних културних добара у Министарству одбране и Војсци Србије у обавези су да сарађују и привремено уступају грађу из свог фонда у сврхе предвиђене овим правилником.

Ако корисници из става 1. овог члана одбију да матичном војном музеју уступе грађу из свог фонда у сврхе предвиђене овим правилником, о уступању одлучује министар одбране на предлог начелника матичног музеја.

Члан 52.

Предмети посебне вредности могу се на захтев музеја и других културних институција дати на коришћење ради излагања.

О уступању на коришћење предмета из става 1. овог члана закључује се уговор којим се посебно уређују питања осигурања, превоза, чувања, заштите и враћања тих предмета, уз претходно прибављено мишљење Војног правобранилаштва.

Члан 53.

Предмети посебне вредности и културна добра посебне намене не смеју се уништити, оштетити нити им се без сагласности може мењати изглед, својство или намена.

Поверљиви предмети посебне вредности, покретна културна добра и војни споменик културе могу чувати само матични војни музеји, осим војне, архивске грађе и научне и техничке документације о предметима посебне вредности која се у складу са прописима којима се уређује заштита тајних података чувају у посебно одређеним просторијама.

Корисник старе и ретке војне књиге и војни музеји у саставу не смеју:

- 1) да користе стару и ретку књигу на начин који може довести до њеног оштећења или уништења;
- 2) да распарчавају збирке старих и ретких библиотечких јединица без сагласности матичне војне библиотеке.

Члан 54.

Војни музеји пружају услуге из свог делокруга за потребе организационих јединица Министарства одбране и Војске Србије, без посебне накнаде.

Корисницима ван Министарства одбране и Војске Србије, физичким и правним лицима војни музеј може да пружа услуге уз накнаду односно без накнаде ако су од посебног значаја за културу у складу са прописима којима се уређује материјално пословање у Министарству одбране и Војсци Србије, осим ако законом није другачије уређено.

Члан 55.

Војни музеји су у обавези да устроје и воде музејске књиге и евиденције у складу са општим прописима којима се уређује вођење обавезних евиденција војних музеја и овим правилником.

Основне музејске књиге су Централни регистар војних музеја и регистар културних добара за сваки музеј и корисника, уз који се образује и чува следећа документација:

- 1) улазна материјална књига;
- 2) књига фото-документације за сваки музејски предмет;
- 3) инвентарна књига;
- 4) инвентарна књига копија и реконструкција;
- 5) евиденција предмета посебне вредности;
- 6) евиденција добара која уживају претходну заштиту;
- 7) евиденција музејске грађе спомен-соба.

Члан 56.

Војни музеји су у обавези да претходно изврше стручну обраду предмета уносом потребних података у регистар припадајуће збирке односно инвентарни картон и да израде прописану пратећу документацију.

По потреби врши се и додатна стручна обрада предмета претходним конзерваторским третманом или се спроводе друге радње ради утврђивања потребних података.

Подаци о предметима обједињују се у Централни регистар војних музеја који се усаглашава са Централним регистром музеја Републике Србије.

Члан 57.

За предмете посебне вредности и стару и ретку војну књигу и библиотечку грађу која се чува у војним музејима обавезно се врши ревизија стања предмета посебне вредности и музејских фондова законом предвиђеним роковима.

Програм вршења ревизије музејских предмета утврђује се на начин прописан законом.

Поред редовне ревизије, ревизија збирке врши се када начелник матичног музеја односно старешине осталих музеја у саставу утврде да за то постоји потреба, а ванредна ревизија врши се и у случају издвајања предмета из једне збирке ради образовања нове збирке или када се две збирке или више збирки спаја ради образовања јединствене збирке.

Предмети посебне вредности и старе и ретке књиге не подлежу поступку прекатегорисања, као и расхоровања и отписа покретних ствари, осим ако законом није другачије уређено. Вредност предмета посебне вредности и културних добара посебне намене не умањују се исправком вредности покретне ствари по основу амортизације основних средстава.

Предмети посебне вредности и културних добара посебне намене који су уништени или нестали односно изгубили својство посебног историјског или културног значаја, на начин прописан законом, уколико након ревизије музејских предмета изгубе статус културног добра подлежу поступцима прекатегорисања, као и расхоровања и отписа покретних ствари, у складу са законима и подзаконским прописима којима се уређује ова област.

Члан 58.

Брисање из регистра културних добара врши се у управном поступку за утврђивање уништених или несталих културних добара посебне намене или утврђивање услова да су изгубила својство културног добра од посебног историјског, научног, научно-техничког или уметничког значаја или су отуђена у складу са законом.

Члан 59.

Редован попис предмета посебне вредности и културних добара посебне намене планира се и спроводи на начин прописан за попис имовине у Министарству одбране и Војсци Србије, ако законом за одређене предмете није другачије уређено.

Поред редовног пописа, под условима предвиђеним прописима, може се вршити и ванредни попис.

Редован попис може се спроводити континуирано по одлуци начелника матичног музеја, а резултати пописа односно утврђеног стања предмета посебне вредности и културних добара посебне намене своде се према прописима којима се уређује материјално пословање у Министарству одбране и Војсци Србије.

У посебне пописне листе пописују се сви музејски предмети набављени за поједине збирке у току године и врши се срањивање са улазном књигом односно донетим актима којима је утврђено својство културног добра опште или посебне намене односно прибављено на један од прописаних начина.

Члан 60.

У случајевима деобе збирке или спајања више збирки приступа се ванредном попису музејских предмета и усаглашава се стварно стање са стањем утврђеним редовним пописом на основу којег су унети у регистре музеја у саставу према прописима којима се уређује материјално пословање у Министарству одбране и Војсци Србије.

Поред редовног пописа, ванредни попис збирке врши се када начелник матичног музеја односно старешине осталих музеја у саставу утврде да за то постоји потреба, као и у случајевима издвајања предмета из састава једне збирке ради образовања нове збирке или када се две збирке или више збирки спаја ради образовања јединствене збирке.

Књиге регистара и инвентарне књиге које се свде на нулто стање услед деобе збирке или спајања збирки издвајају се, печате и трајно чувају у документацији војних музеја у складу са законима и подзаконским прописима којима се уређује ова област.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 61.

Матични музеј и остали музеји у саставу су у обавези да даном ступања на снагу овог правилника ускладе своју организацију и рад са одредбама овог правилника.

Члан 62.

Војни музеји су у обавези да ускладе свој рад и пословање са одредбама овог правилника у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 63.

Поступци покренути за утврђивање предмета посебне вредности или културних добара од општег или посебног значаја за које надлежни орган није донео решење завршиће се по одредбама овог правилника.

Члан 64.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном војном листу“.

Број 465-41/15

У Београду, 19. августа 2016. године

Министар одбране
Зоран Ђорђевић, с. р.

192.

На основу члана 14. став 2. тачка 21) Закона о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09 – др. закон, 104/09 – др. закон и 10/15), а у вези са чланом 50. став 1, чланом 51. став 1. и чланом 53. Закона о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС“, број 52/11) и члана 4. Закона о старој и реткој библиотечној грађи („Службени гласник РС“, број 52/11), министар одбране доноси

П Р А В И Л Н И К

О БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНОЈ
ДЕЛАТНОСТИ У МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ
И ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником уређују се задаци, организација, начин и посебни услови вршења библиотечко-информационе делатности коју за потребе Министарства одбране и Војске Србије врше војне библиотеке образоване у њиховом саставу за потребе корисника који раде на пословима одбране и безбедности и за подршку и унапређење војног образовања и научноистраживачког рада од значаја за одбрану.

Члан 2.

Поједини појмови који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) **војна библиотека** јесте организацијски део команде, јединице и установе Војске Србије, организационе јединице Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије и војне јединице и војне установе која је организационо и функционално везана за Министарство одбране и органа управе у саставу Министарства одбране (у даљем тексту: организациони делови Министарства одбране и Војске Србије) који врши библиотечко-информациону делатност;

2) **библиотечко-информациони систем Министарства одбране и Војске Србије** јесте скуп функционално повезаних библиотека које примењују јединствене стандарде;

3) **библиотечко-информациону грађу и изворе** представљају информациони извори у којима су на различитим материјалима и медијима забележене информације духовног, интелектуалног, књижевног, уметничког, научног, стручног или било којег другог садржаја намењеног за размену идеја и унапређење знања и чине: књиге, рукописи, брошуре, сепарати, серијске публикације, музичка дела, картографска грађа, каталози, календари, умножени уметнички и сценски програми, фотографије, албуми, разгледнице и цртежи, просторни и други планови, гравире, плакати и друга ликовна и графичка грађа, леци, огласи и саопштења, звучни и

видео записи у било којем облику (изузев на филмској траци), електронске публикације дистрибуиране на физичким носачима и електронске публикације на Интернету, садржај Интернет домена Републике Србије, комбиноване и мултимедијалне публикације, рачунарски програми у јавној употреби и друге публикације;

4) **депозитна библиотека** је Централна војна библиотека;

5) **публикација** је свако израђено, издато или приређено дело на одређеном медију и физички или електронски дистрибуирано за коришћење у Министарству одбране и Војсци Србије;

6) **обавезни примерак** је прописан број примерака публикације које на основу овог правилника издавач у Министарству одбране и Војсци Србије доставља депозитној библиотеци;

7) **Информациони систем Библиотека** јесте јединствен софтвер за библиотечко пословање;

8) **инвентарисање** је евидентирање материјалног стања библиотечко-информационе грађе и извора којом се остварује њихова правна заштита;

9) **ревизија** је утврђивање стварног бројчаног и физичког стања инвентарисане библиотечко-информационе грађе и извора у библиотеци, правна заштита и актуелност библиотечких фондова.

II. ЗАДАЦИ ВОЈНИХ БИБЛИОТЕКА

Члан 3.

Задачи војних библиотека када је у питању вршење библиотечко-информационе делатности из делокруга Министарства одбране, произилазе из природе послова одбране и безбедности и посебности вршења војне службе.

Библиотечко-информациона делатност из става 1. овог члана обухвата: прикупљање, обраду, заштиту, чување, представљање и давање на коришћење библиотечко-информационе грађе и извора, као и публикавање, стварање, размену, позајмицу и дистрибуцију информација које поседују војне библиотеке, а ради ширења војног и општих знања и војног образовања и њихове промоције.

Војне библиотеке које у својим фондовима имају стару и ретку библиотечку грађу врше и делатност правне и техничке заштите те грађе у складу са посебним законом и овим правилником.

Члан 4.

Војне библиотеке врше услуге ради задовољавања библиотечко-информационих, информационо-документационих и рефералних потреба професионалних припадника Војске Србије и лица запослених у Министарству одбране у складу са прописима којима се уређује материјално пословање у Министарству одбране и Војсци Србије.

Војне библиотеке пружају услуге професионалним припадницима Војске Србије, ученицима, кадетима, полазницима, студентима, цивилним лицима на служби у Министарству одбране и Војсци Србије, пензионисаним војним лицима и лицима у резервном саставу.

Услуге из става 2. овог члана пружају се без накнаде.

Услуге војних библиотека могу користити и појединци и организације ван Министарства одбране и Војске Србије који се баве проблематиком из области војних наука или научноистраживачким радом који доприноси угледу и афирмацији Војске Србије и Републике Србије, чланови породица професионалних војних лица и цивилних лица на служби у Војсци Србије и запослених у Министарству одбране.

Услуге из става 4. овог члана пружају се уз накнаду, на основу одлуке надлежног старешине.

Начин рада библиотека са корисницима уређује се у складу са законом, Упутством о начину рада библиотека са корисницима („Службени гласник РС“, број 96/12) и овим правилником.

Члан 5.

Војна библиотека у вршењу своје делатности извршава следеће задатке:

1) учествује у припремању планова, програма и пројеката од значаја за рад војне библиотеке и корисника организационе јединице у чијем је саставу;

2) прима према разрезу, стручно обрађује, чува и дистрибуира јединицама и установама дела војностручне литературе и војних издања чији је издавач или наручилац Министарство одбране;

3) врши набавку, стручну обраду и чување отворене библиотечко-информационе грађе и подстиче њено коришћење спровођењем информационе делатности;

4) прати и проучава искуства и развој библиотечко-информационе делатности у земљи и свету, савремену праксу рада са корисницима, могућности осавремењавања стручног рада, метода рада и техничке опремљености и предлаже мере за њихово унапређивање;

5) предлаже мере за стручно оспособљавање и усавршавање запослених из свог састава и обезбеђује услове за припремање и полагање прописаног стручног испита;

6) води материјалне и друге евиденције о библиотечком фонду, његовом коришћењу и корисницима;

7) обезбеђује популаризацију књиге, а посебно војних издања у сарадњи са организационим јединицама Министарства одбране и Војске Србије у чијем су делокругу послови информисања јавности о раду Министарства одбране и активностима Војске Србије и преко званичног сајта Министарства одбране, као и на друге начине.

Задаци Централне војне библиотеке**Члан 6.**

Задаци Централне војне библиотеке су:

1) израда и увођење јединствених стандарда обраде библиотечко-информационе грађе и извора које примењују војне библиотеке усаглашених са националним и међународним стандардима;

2) изградња јединственог библиотечко-информационог система Министарства одбране и Војске Србије;

3) примена савремених технологија рада у војним библиотекама, информационо-комуникационе технологије и програмске платформе и стручног оспособљавања и усавршавања лица која обављају стручне послове у војним библиотекама;

4) израда каталошког записа у публикацији (СIP-каталогизација у публикацији) за војну литературу са степеном тајности;

5) пријем, обрада, заштита и чување обавезног примерка сваке публикације објављене у Министарству одбране и Војсци Србије у штампаној, електронској или другој форми;

6) пријем, обрада, заштита и чување резерве војне литературе;

7) израда текуће библиографије публикација издатих у Министарству одбране и Војсци Србије, билтена приновљених публикација и других публикација информативног карактера;

8) дигитализација библиотечко-информационе грађе;

9) одржавање и развијање сарадње са библиотекама, универзитетима и другим институцијама у земљи и иностранству путем размене и позајмице публикација, пружања научних информација и других видова сарадње;

10) вођење регистра војних библиотека;

11) вођење регистра старе и ретке библиотечке грађе која се налази у војним библиотекама;

12) доношење решења која се односе на споразуме о начину и условима укључивања библиотечко-информационог система у Министарству одбране и Војсци Србије у библиотечко-информациони систем у земљи и иностранству, у складу са законом и закљученим међународним уговорима у области одбране и војне сарадње;

13) неговање традиција и историје војног библиотекарства.

Задаци школске војне библиотеке**Члан 7.**

Поред задатака из члана 5. овог правилника, задаци библиотеке која се организује као обавезна организациона јединица војне школе организационо и функционално везане за рад Министарства одбране су:

1) сарадња са наставницима;

2) развијање и неговање читалачких способности ученика;

3) пружање помоћи при учењу;

4) обезбеђивање књига и извора који свим учесницима образовног процеса омогућавају да развију критичко мишљење и да делотворно користе информације у свим облицима и на свим медијима.

Задаци високошколске и универзитетске војне библиотеке**Члан 8.**

Високошколске војне библиотеке пружају подршку и унапређују образовни, истраживачки и научни рад кадета, полазницима, студентима, наставницима, професорима и истраживачима.

Универзитетска војна библиотека је централна високошколска војна библиотека.

Члан 9.

Посебни задаци високошколске и универзитетске војне библиотеке су:

1) прикупљање, обрада, чување и давање на коришћење библиотечко-информационе грађе и извора из области војног школства, војне науке и научноистраживачке делатности у областима од значаја за одбрану;

2) стварање, размена, позајмица и дистрибуција информација са војним библиотекама и другим војним установама, командама јединица, установама културе и образовним установама у земљи и иностранству.

Члан 10.

Универзитетска војна библиотека обавља следеће задатке:

1) координира библиотечко-информациону делатност на Универзитету одбране у Београду (у даљем тексту: Универзитет одбране);

2) координира набавку библиотечко-информационе грађе и извора у оквиру Универзитета одбране;

3) координира израду библиографија и електронских база података о наставницима, професорима, научним радницима и сарадницима на Универзитету одбране;

4) прикупља, обрађује, чува и даје на коришћење обавезни примерак библиотечко-информационе грађе и извора војне литературе који настају и објављују се за потребе Универзитета одбране (укључујући докторске дисертације и друге завршне радове);

5) усклађује, припрема, организује и спроводи програм обуке корисника – кадета, полазника, студената и истраживача у области система комуникације у науци, коришћења информационих извора у оквиру библиотечко-информационог система Министарства одбране и Војске Србије, ауторских права и вредновања научног рада;

6) успоставља и одржава дигиталне репозиторијуме (дигитализоване докторске дисертације, магистарске радове, радове наставника и сарадника);

7) пружа стручну помоћ запосленима у војним библиотекама у оквиру Универзитета одбране и учествује у њиховом сталном стручном усавршавању.

Задаци специјалне војне библиотеке у војним научним организацијама и научноистраживачким јединицама Министарства одбране и Војске Србије

Члан 11.

Поред задатака из члана 5. овог правилника, задаци војне библиотеке у војним научним организацијама и научноистраживачким јединицама организационо и функционално везаних за рад Министарства одбране и Војске Србије су:

1) учешће у остваривању одобрених или акредитованих научних планова, програма и пројеката које извршавају војне научне организације и научноистраживачке јединице у складу са законом, актом оснивача, статутом и дозволом издатом од надлежног органа;

2) омогућавање приступа научним информацијама, научним знањима и идејама садржаним у библиотечко-информационој грађи којом располажу и изворима од значаја за ефикасан научни и научноистраживачки рад у областима од значаја за одбрану и научни и истраживачки рад научних радника и сарадника, кадета, истраживача, наставника, професора и истраживача.

Сарадња

Члан 12.

У извршавању својих задатака војне библиотеке у обавези су да остварују непосредну међусобну сарадњу и сарадњу са организационим јединицама у чијем су саставу организоване, војним издавачким установама, „Службеним војним листом“, војним музејима, војним филмским центром, Војним архивом, у пословима из заједничког делокруга или од заједничког интереса, као и са библиотекама и информационо-документационим установама у грађанству, друштвима библиотечких радника и установама културе.

Међусобна сарадња остварује се редовном разменом искуства у погледу набавке библиотечко-информационе грађе и извора, применом јединствених стандарда обраде, разменом информација о фондовима ради упућивања корисника на расположиву литературу, међусобним разменама и позајмицама библиотечко-информационе грађе, организовањем заједничких изложби, књижевних вечери и другим облицима популаризације књиге, организовањем семинара, заједничких састанака и на други начин када је то од интереса за више библиотека у мрежи војних библиотека, по одобрењу надлежних старешина.

III. ОРГАНИЗАЦИЈА ВОЈНИХ БИБЛИОТЕКА

Библиотечко-информациони систем Министарства одбране и Војске Србије

Члан 13.

Војне библиотеке организоване су у јединствен библиотечко-информациони систем Министарства одбране и Војске Србије који је скуп организационо и функционално повезаних библиотека у стручном смислу односно посебних организационих јединица које примењују јединствене стандарде и омогућују проток војних и других публикација и информација.

Библиотечко-информациони систем Министарства одбране и Војске Србије део је библиотечко-информационог система Републике Србије.

Библиотечко-информациони систем из става 1. овог члана чине:

- 1) Централна војна библиотека;
- 2) универзитетска библиотека, војне школске библиотеке и високошколске библиотеке;
- 3) специјалне војне библиотеке (библиотеке научних организација и научноистраживачких института и установа, музеја, архива, медицинске библиотеке);
- 4) одељци војних библиотека које образују војне библиотеке ван свог седишта.

Измена постојеће мреже војних библиотека може се вршити на основу развојних потреба система одбране и одређених корисника, на образложени предлог организационе јединице у чијем се саставу организује нова војна библиотека, мишљења Централне војне библиотеке о испуњености просторних, техничких и кадровских услова и одлуке министра одбране.

Члан 14.

Основу библиотечко-информационог система Министарства одбране и Војске Србије чини систем узајамне каталогизације у којем војне библиотеке кооперативно обављају функције прикупљања и обраде библиотечко-информационе грађе и извора тамо где се они први пут појаве и уносе у Централни електронски каталог који води Централна војна библиотека.

Учешће у систему узајамне каталогизације подразумева одговарајућу телекомуникациону и рачунарску опрему посебне намене, стручну оспособљеност и лиценце за рад у систему за рачунарско и информатичко повезивање библиотека у мрежу војних библиотека организационо и функционално везаних за рад Министарства одбране и Војске Србије.

Централни електронски каталог из става 1. овог члана постаје без накнаде доступан свим корисницима у Министарству одбране и Војсци Србије, а може се укључити и у друге системе на основу споразума о сарадњи са јавним библиотекама и одобрења министра одбране.

Типови библиотека у Министарству одбране и Војсци Србије

Члан 15.

Према садржају библиотечко-информационе грађе и извора, профили корисника и задацима које обављају војне библиотеке разврставају се на следеће типове: матична војна библиотека, школска војна библиотека, високошколска војна библиотека, универзитетска библиотека и специјална војна библиотека.

Оснивање војних библиотека

Члан 16.

Војну библиотеку као своју посебну организациону јединицу са статусом или без статуса правног лица може да организује, у складу са законом и овим правилником, организациона јединица Министарства одбране, орган управе у саставу Министарства одбране и јединица или установа Војске Србије и јединица и установа Министарства одбране, по начелима прописаним за формацију организационе јединице или јединице и установе у чијем се саставу организује војна библиотека.

Војна школа и војна научна организација у обавези је да у свом саставу организује школску (високошколску, универзитетску) библиотеку односно библиотеку научних организација и научноистраживачке јединице и да обезбеди све потребне услове за њен рад у складу са законом, актом о њеном оснивању и својим статутом.

Специјалну војну библиотеку као посебну организациону јединицу може да организује јединица или установа Министарства одбране и Војске Србије, ако је образована за вршење стручних послова који се односе на неку специфичну област знања и рада из прописаног делокруга Министарства одбране.

Услови за обављање делатности

Члан 17.

Војна библиотека може да врши библиотечко-информациону делатност ако поседује одређени број јединица библиотечко-информационе грађе и извора намењених за одређене кориснике, ако испуњава услове за рад у погледу простора, телекомуникационе и рачунарске опреме и библиотечко-информационих стручњака и ако испуњава услове за рад утврђене у складу са усвојеним националним стандардима (Правилник о ближим условима за обављање библиотечко-информационе делатности јавних библиотека „Службени гласник РС“, број 13/13) и међународним стандардима, као и посебним условима прописаним за рад запослених у Министарству одбране и лица на служби у Војсци Србије и одредбама овог правилника.

Испуњеност услова из става 1. овог члана који се односе на стандарде простора, опреме, броја јединица библиотечко-информационе грађе и извора намењених за коришћење и потребног броја стручњака за обављање библиотечко-информационе делатности за рад војне библиотеке утврђује се на основу прибављеног стручног мишљења Централне војне библиотеке.

Матичне функције

Члан 18.

Матична функција установљава се ради трајног и систематског рада на развоју библиотечко-информационе делатности из делокруга Министарства одбране и Војске Србије.

Матична функција, у смислу овог правилника, обухвата:

1) учешће у изградњи јединственог библиотечко-информационог система Министарства одбране и Војске Србије;

2) учешће у развоју библиотечко-информационе делатности у области одбране, безбедности, војног школства и научноистраживачке делатности од значаја за одбрану;

3) пружање стручне помоћи војним библиотекама;

4) надзор над стручним радом војних библиотека;

5) давање стручног мишљења о испуњености стандарда за почетак рада нових војних библиотека;

6) старање о сталном стручном усавршавању библиотечко-информационих стручњака у војним библиотекама;

7) праћење и проучавање стања војних библиотека и предлагање мера за унапређење рада и развоја војних библиотека;

8) учешће у предлагању приоритетних програма и пројеката које извршавају војне библиотеке и израда извештаја о њиховом извршавању.

Матична функција за мрежу војних библиотека поверава се Централној војној библиотеци.

Организација и састав Централне војне библиотеке

Члан 19.

Организација и састав Централне војне библиотеке одређује се посебном формацијом.

Централна војна библиотека је потчињена организационој јединици Министарства одбране у чијем делокругу су послови који се односе на културу, комуникације и информисање.

Централна војна библиотека је матична библиотека за све војне библиотеке која координира рад војних библиотека у мрежи војних библиотека, пружа стручну помоћ војним библиотекама ради унапређења њи-

ховог рада и развоја и доприноси стварању јединственог библиотечко-информационог система Министарства одбране и Војске Србије.

Члан 20.

Централном војном библиотеком руководи начелник или директор. Начелник или директор поставља се и разрешава актом министра одбране, на предлог старешине у чијем саставу је организована.

За начелника или директора Централне војне библиотеке поставља се лице које има високо образовање и најмање три године радног искуства у области културе и које испуњава друге услове утврђене прописом којим се уређује унутрашња организација и рад организационе целине у чијем је саставу.

У војним библиотекама које имају више од десет запослених лица може се образовати стручни савет.

Стручни савет именује начелник или директор и сањаје се начелно тромесечно или по потреби. Стручни савет предлаже мере и даје препоруке за унапређење рада војне библиотеке и примену савремених решења у библиотечком пословању.

Члан 21.

Ради подршке у координацији и усклађивању развоја библиотечко-информационе делатности у Министарству одбране и Војсци Србије и задовољавању информационих потреба њихових корисника, Министарство одбране обезбеђује средства за:

- 1) набавку домаће и иностране библиотечко-информационе грађе и извора за целокупну мрежу војних установа из свог делокруга;
- 2) развој мреже војних библиотека, образовање и развој одељака војних библиотека и фондова и посебних збирки из њиховог делокруга;
- 3) материјално-техничке и људске ресурсе;
- 4) стимулисање међународне сарадње и међубиблиотечке позајмице библиотечко-информационе грађе и извора;
- 5) дигитализацију библиотечко-информационе грађе и извора, омогућавање приступа културном и научном наслеђу од значаја за развој војне науке и војних издања, као и неговања традиција Војске Србије.

Организација и састав осталих војних библиотека

Члан 22.

Специјална војна библиотека Министарства одбране организује се као посебна унутрашња организациона јединица у саставу организационих јединица Министарства одбране или органа управе образованих у саставу Министарства одбране, ако испуњава прописане организационе, техничке и кадровске стандарде за рад би-

блиотека у саставу државних органа и посебне услове прописане овим правилником, на предлог организационе јединице или органа управе у саставу Министарства одбране у чијем се саставу организује.

Специјална војна библиотека Војске Србије организује се као посебна унутрашња организациона јединица Војске Србије и војне јединице или војне установе Министарства одбране, за територију гарнизона или гарнизонског места, зависно од величине гарнизона, броја корисника и ранга највише команде у чијем саставу се организује, ако испуњава прописане организационе, техничке и кадровске стандарде за рад библиотеке у саставу државних органа и посебне услове прописане овим правилником.

Школска, универзитетска и библиотека војних школа и војних научних организација чији је оснивач Влада или Министарство одбране, у складу са законом којим се уређује војно школство и научноистраживачка делатност од значаја за одбрану, обавезно се организује као посебна организациона јединица по принципу посебне формације у саставу средње војне школе, високошколске војне установе, Универзитета одбране односно библиотека војне научне организације или научноистраживачке јединице које су у обавези да обезбеде потребне услове за њен рад, у складу са законом и стандардима прописаним за рад школских библиотека, актом о њеном оснивању и својим статутом.

Војне библиотеке из ст. 1, 2. и 3. овог члана организују се актом о организацији и формацији организационе јединице у чијем се саставу налази или за чије се потребе организује војна библиотека, на основу образложеног предлога надлежног старешине и претходно прибављеног стручног мишљења о испуњености стандарда за одређени тип библиотеке који даје Централна војна библиотека.

Војне библиотеке се образују, мењају и престају са радом одлуком министра одбране, на предлог надлежног старешине, а на основу стручног мишљења Централне војне библиотеке.

Одељци војних библиотека

Члан 23.

Централна војна библиотека обавезно образује потребан број одељака за обезбеђивање библиотечко-информационом грађом организационих јединица у саставу Министарства одбране и Војске Србије.

Војне библиотеке могу образовати своје одељке за обезбеђивање библиотечко-информационом грађом у појединим касарнама, на војним аеродромима и другим јединицама или установама према потребама, на основу одлуке старешине војне библиотеке.

Специјалне војне библиотеке могу образовати своје одељке за обезбеђивање библиотечко-информационом грађом према потребама, на основу одлуке старешине специјалне војне библиотеке.

Школске војне библиотеке могу образовати своје одељке према потребама при центрима за обуку и јединицама и установама у којима изводе обуку или наставу и друге видове стручног усавршавања, на основу одлуке надлежног старешине школске војне библиотеке.

Наредба за образовање одељака из ст. 1, 2. и 3. овог члана, коју доноси надлежни старешина непосредно претпостављен војној библиотеци у чијем саставу се налази, садржи и:

- 1) податке о томе ко и где обезбеђује смештај библиотечког фонда;
- 2) податке о јединици која ће опслуживати одељак;
- 3) критеријуме за попуњу фонда одељка, податке о јединици која обезбеђује стручног руковођа књижним фондом и његове сараднике;
- 4) време и начин рада одељка са корисницима;
- 5) друга питања од значаја за стручан и законит рад.

Вођење регистра војних библиотека

Члан 24.

Војне библиотеке, у складу са законом, уписују се у регистар библиотека Републике Србије, на основу пријаве за упис матичној библиотеци на чијем се подручју налази седиште војне библиотеке.

Војне библиотеке, у складу са овим правилником, уписују се и у посебан регистар, који за мрежу војних библиотека у Министарству одбране и Војсци Србије води Централна војна библиотека, на начин прописан Правилником о садржини и начину вођења регистра библиотека („Службени гласник РС“, број 63/94).

Члан 25.

У посебан регистар војних библиотека, Централна војна библиотека уписује:

- 1) назив и седиште организационе јединице Министарства одбране, команде, јединице и установе Војске Србије и војне школе или научне организације у чијем је саставу организована војна библиотека као посебна организациона јединица која врши библиотечку делатност;
- 2) назив и седиште војне библиотеке и одељка војне библиотеке;
- 3) име лица одговорног за рад војне библиотеке и одељка војне библиотеке;
- 4) број и квалификациону структуру лица која врше послове библиотечке делатности;
- 5) број књига и других публикација које се налазе у војној библиотеци;
- 6) величину, број и структуру просторија за кориснике и смештај библиотечко-информационе грађе;
- 7) податке о техничкој опремљености.

Централна војна библиотека води и посебан регистар одељака војних библиотека.

Руковођење војном библиотеком

Члан 26.

Јединствени систем командовања и руковођења Војском Србије и јединицама у саставу Министарства одбране прописан законом примењује се и на руковођење војном библиотеком, а остварује се преко организационе јединице Министарства одбране у чијем саставу је војна библиотека.

Члан 27.

Начела унутрашњег уређења и систематизације формацијских места у Војсци Србије примењују се и на унутрашње уређење и систематизацију формацијских места војне библиотеке као посебне унутрашње организационе јединице у чијем је саставу или у чијем се саставу организује.

Организациона јединица у чијем је саставу организована војна библиотека обезбеђује организационе, материјално-техничке и кадровске услове за почетак рада и пословања за библиотеку у свом саставу, одобрава планове рада, програме и пројекте у складу са прописима којима се уређује планирање, програмирање, буџетирање и извршење у Министарству одбране и Војсци Србије.

Унутрашње уређење и систематизација радних и формацијских места и начин рада за сваку војну библиотеку уређује се посебним упутством које се доноси за сваку војну библиотеку у складу са прописом којим се прописују начела за унутрашње уређење и систематизацију формацијских места.

Начин рада војне библиотеке са корисницима уређује се у складу са Упутством о начину рада библиотека са корисницима („Службени гласник РС“, број 96/12), ако овим правилником није другачије уређено.

Упутство и извод из одредаба прописа из ст. 4. и 5. овог члана доставља се и организационој јединици у чијем је саставу организована војна библиотека.

Начелник војне библиотеке

Члан 28.

Радом и пословањем војне библиотеке руководи начелник који се бира из редова стручњака запослених у Министарству одбране или лица на служби у Војсци Србије и који испуњава опште услове прописане законом и посебне услове прописане за запослене у Ми-

нистарству одбране и лица на служби у Војсци Србије и ближе прописаним актом о систематизацији радних и формацијских места.

Члан 29.

У војним библиотекама које према акту о систематизацији радних и формацијских места имају више од десет стручних извршилаца стално запослених може се образовати стручни савет библиотеке.

Надзор над стручним радом

Члан 30.

Надзор над стручним радом војних библиотека (у даљем тексту: стручни надзор) врше овлашћена лица Централне војне библиотеке.

Стручни надзор може бити редовни и ванредни.

Редовни стручни надзор врши се једанпут у две године.

Ванредни стручни надзор врши се у случају ванредне потребе (пожар, поплава, земљотрес, пресељење и сл.) или на захтев министра одбране или старешине у чијем је саставу организована војна библиотека, у случају да је дошло до поремећаја у остваривању законом прописаних функција војне библиотеке.

Стручни надзор може се реализовати као потпун и делимичан.

Потпун стручни надзор обухвата: услове за вршење делатности војне библиотеке (простор, библиотечка опрема, техничка опрема и телекомуникациона и рачунарска опрема), ресурсе за рад војне библиотеке (библиотечко-информациони стручњаци и колекције библиотечко-информационе грађе и извора), стручни рад на набавци, обради, смештају и заштити, коришћењу, евиденцији, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора, вођењу статистике, популаризацији књиге и читања, издавању публикација, стручном усавршавању и континуираном образовању лица која обављају стручне послове у војној библиотеци.

Делимичан стручни надзор врши се по потреби и начелно као ванредни.

Стручни надзор у Централног војној библиотеци обухвата и стручни рад на остваривању матичних функција (учешће у свеукупном развоју библиотечко-информационе делатности у Министарству одбране и изградњи јединствене националне мреже библиотека, учешће у изградњи јединственог националног библиотечко-информационог система, вођење регистра војних библиотека, пружање стручне помоћи и инструкторски рад са стручним радницима у војним библиотекама, надзор над стручним радом војних библиотека, праћење стања и проучавање потреба и услова рада у вој-

ним библиотекама и предлагање мера за унапређење рада и развој војних библиотека).

Стручни надзор у Централног војној библиотеци врши Народна библиотека Србије која обавља матичне функције за све библиотеке на територији Републике Србије.

IV. ПОСЕБНИ УСЛОВИ ВРШЕЊА БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Стандарди за војне библиотеке

Члан 31.

Војна библиотека врши библиотечко-информациону делатност у складу са националним и међународним стандардима по питању врсте послова и активности, као и услова и ресурса за рад одређених типова библиотека.

Стара и ретка библиотечка грађа

Члан 32.

Библиотечка грађа са својством покретног културног добра – стара и ретка библиотечка грађа може бити заступљена у војним библиотекама, у складу са одредбама закона којим се уређује стара и ретка библиотечка грађа.

Стару и ретку библиотечку грађу чине: старе српске књиге (рукописне и штампане) настале до 1867. године, старе стране књиге (рукописне и штампане књиге објављене до године која се узима као критеријум по прописима државе из које потичу), ретке књиге и посебне збирке.

Ретком библиотечком грађом сматрају се сва војна издања штампана у току ратова (1912–1913, 1914–1918, 1941–1945), издања у малим тиражима, ретки репринти или факсимили старих књига и сва библиотечко-информациона грађа значајна за изучавање војне мисли, ратне прошлости и традиције наших народа.

Посебне збирке су:

1) збирке књижевних и других рукописа и архивалија, мапа и карата, фотографија, гравира, музикалија, плаката, електронских публикација (укључујући и Интернет баштину), библиотечки каталози и посебне библиотеке значајних личности односно библиотеке целине од историјског, уметничког, научног или техничког значаја које су у складу са овим законом утврђене као културно добро;

2) музејски примерак сваке штампане или електронске публикације који Централна војна библиотека добија путем обавезног примерка и трајно чува у складу са законом којим се уређује обавезни примерак публикације.

Делатност заштите старе и ретке библиотечке грађе врше војне библиотеке које у својим фондовима имају стару и ретку библиотечку грађу у складу са законом којим се уређује стара и ретка библиотечка грађа.

Услове и начин коришћења старе и ретке библиотечке грађе, војна библиотека спроводи у складу са одредбама Правилника о ближим условима и начину коришћења старе и ретке библиотечке грађе („Службени гласник РС“, број 22/13).

Предузимање мера техничке заштите старе и ретке библиотечке грађе која се односи на превентивну заштиту, микрофилмовање, дигитализацију, конзервацију и рестаурацију, војна библиотека врши у складу са Правилником о мерама техничке заштите старе и ретке библиотечке грађе („Службени гласник РС“, број 22/13), ако овим правилником није другачије уређено.

Регистар категорисане старе и ретке библиотечке грађе

Члан 33.

За категорисану стару и ретку библиотечку грађу, надлежна библиотека на територији Републике Србије, у складу са законом, води Централни регистар категорисане старе и ретке библиотечке грађе.

За категорисану стару и ретку библиотечку грађу у Министарству одбране и Војсци Србије, Централна војна библиотека води Регистар категорисане старе и ретке библиотечке грађе на начин прописан Правилником о садржини и начину вођења регистра категорисане старе и ретке библиотечке грађе („Службени гласник РС“, број 22/13).

Ако се категорисана стара и ретка библиотечка грађа чува ван војне библиотеке, у Регистар категорисане старе и ретке библиотечке грађе уписује се место где се налази, назив и адреса организационе јединице Министарства одбране односно војне установе којој је поверено управљање категорисаном старом и ретком библиотечком грађом и основ држања категорисане старе и ретке библиотечке грађе.

Регистар из става 2. овог члана води се у електронском и штампаном облику.

Смештај библиотечко-информационе грађе и извора

Члан 34.

Простор у војној библиотеци одређује се, начелно, као простор за смештај и чување библиотечко-информационе грађе и извора, простор за читаоницу, за смештај библиотечких каталога, за издавање и враћање библиотечких јединица, референсну збирку, простор за рад обрађивача, простор за одлагање гардеробе читалача и санитарне просторије.

Смештај библиотечко-информационе грађе врши се у складу са националним стандардом за обављање библиотечко-информационе делатности.

Смештај библиотечко-информационе грађе врши се према врсти и намени.

Поједини делови основног фонда могу бити одвојени: фонд војностручне литературе од општег фонда, а у оквиру војностручне литературе, одвојен је део за библиотечко-информациону грађу са ознаком степена тајности: „ИНТЕРНО“, „ПОВЕРЉИВО“ и „СТРОГО ПОВЕРЉИВО“.

Војностручна литература са ознаком степена тајности „ИНТЕРНО“ може бити смештена са општим фондом.

Према намени библиотечко-информационе грађа може бити одвојена за наставни фонд и за рад на функционалним дужностима.

Члан 35.

Часописи и новине чувају се и смештају одвојено од књига.

Војне библиотеке нису у обавези да чувају штампане примерке ако је извршена дигитализација библиотечке грађе из става 1. овог члана.

Заштита библиотечко-информационе грађе и извора

Члан 36.

Библиотечко-информационе грађа и извори војних библиотека не смеју се оштетити, отуђити, уништити, злоупотребити нити изменити ако законом није другачије одређено.

Војне библиотеке су у обавези да предузимају прописане мере заштите и чувања библиотечко-информационе грађе и извора утврђене општеприхваћеним међународним правилима и прописима којима се уређује заштита библиотечко-информационе грађе и извора.

При коришћењу библиотечко-информационе грађе и извора, војне библиотеке су у обавези да се придржавају закона и потврђених међународних уговора о заштити ауторских и сродних права.

Копирање библиотечко-информационе грађе и извора не сме се вршити у комерцијалне сврхе, већ искључиво у научне и истраживачке сврхе, у складу са прописима којима се уређује заштита ауторских и сродних права и права интелектуалне својине.

Извоз, размена или изношење у иностранство библиотечко-информационе грађе и извора са својством културног добра, осим библиотечко-информационе грађе која садржи тајне податке, може се вршити само у складу са законом којим се уређује заштита културних добара и по одобрењу министра одбране.

Члан 37.

Биолошку контролу просторија у којима се налази библиотечко-информациона грађа свакодневно врше библиотечко особље и радници за одржавање просторија. Сваку уочену промену требало би одмах пријавити надлежној служби. Једанпут годишње врши се дезинфекција, дезинсекција и дератизација просторија у којима се налази библиотечко-информациона грађа.

У случају појаве микроорганизама, инсеката и глодара примењују се мере за њихово сузбијање у сарадњи са одговарајућим специјалним службама.

Чување библиотечко-информационе грађе и извора**Члан 38.**

Библиотечко-информациона грађа и извори морају се чувати у за то намењеним просторијама или на адекватним носиоцима информација, у којима су на одговарајући начин заштићени од пожара, влаге, физичких, биолошких, хемијских и других узрочника који би могли довести до њиховог оштећења, уништења, злоупотребе или неовлашћене измене, под условима прописаним Правилником о ближим условима за чување библиотечке грађе („Службени гласник РС“, број 63/94), ако овим правилником није другачије уређено.

Обавезни примерак**Члан 39.**

Начин чувања, заштите и коришћења обавезног примерка сваког издатог дела војне литературе (у даљем тексту: обавезни примерак) врши се у складу са овим правилником и прописом којим се уређује израда и коришћење војне литературе.

Обавеза достављања обавезног примерка утврђује се ради прикупљања и очувања целокупне издавачке делатности у Министарству одбране и Војсци Србије, израде библиографије војних издања и других библиографија и прикупљања других података о војној издавачкој продукцији.

Обавезни примерак који трајно чува Централна војна библиотека заштићен је као културно добро.

Обавезу достављања обавезног примерка има сваки војни издавач.

Централној војној библиотеци достављају се три примерка публикација.

Централна војна библиотека обавезне примерке распоређује тако што један примерак чува као трајно културно добро, а два примерка прослеђује у размену, водећи рачуна о приоритету размене.

Обавезни примерак електронских публикација доставља се депозитној библиотеци у формату који одговара међународним стандардима универзалне доступности информација.

Обавезни примерак електронске публикације доставља се без електронске заштите приступа или са одговарајућом шифром за приступ.

Обавезни примерак публикације може се користити само у просторијама депозитне библиотеке.

Депозитна библиотека у обавези је да онемогући копирање и дистрибуцију обавезног примерка електронске публикације.

Обавезни примерак доставља се депозитној библиотеци најкасније 30 дана по завршеном штампању.

Обавезе депозитне библиотеке су:

- 1) да прима, обрађује у систему узајамне каталогизације и чува обавезни примерак;
- 2) да даје на коришћење обавезни примерак у просторијама библиотеке;
- 3) да израђује текућу библиографију војних издања;
- 4) да израђује СІР запис (каталогизација у публикацији пре штампања) за војна издања са ознаком степена тајности.

Резерва војне литературе**Члан 40.**

Начин чувања, заштите и коришћења резерве војне литературе врши се у складу са прописом којим се уређује израда и коришћење војне литературе.

Коришћење библиотечко-информационе грађе и извора**Члан 41.**

Војне библиотеке су у обавези да корисницима библиотеке пруже одговарајућу и квалитетну библиотечко-информациону грађу и изворе из фондова којима располаже библиотека или преко електронске мреже која се користи у Министарству одбране и Војсци Србије.

Војне библиотеке издају библиотечко-информациону грађу из свог фонда корисницима на коришћење на одређено време у виду позајмице или на стално коришћење за обављање функционалних дужности.

Услови, начин коришћења и издавања библиотечко-информационе грађе и извора у војним библиотекама детаљније се уређују стручним упутством о раду војних библиотека.

Обрада библиотечко-информационе грађе и извора**Члан 42.**

Обрада библиотечко-информационе грађе и извора у Министарству одбране и Војсци Србије врши се на јединствен начин у складу са законом и заснива се на примени јединствене каталогско-библиографске обраде и јединственог система класификације и индексирања, у складу са усвојеним националним и међународним стандардима и овим правилником.

Члан 43.

Обрада библиотечко-информационе грађе и извора обухвата: физичку, библиографско-каталошку и садржинску обраду.

Дигитализација библиотечко-информационе грађе и извора

Члан 44.

Војна библиотека има обавезу да континуирано ради на дигитализацији библиотечко-информационе грађе и извора као културног наслеђа Војске Србије.

Централна војна библиотека у обавези је да спроводи и координира послове на дигитализацији библиотечко-информационе грађе и извора у Министарству одбране и Војсци Србије у складу са прописом којим се уређује дигитализација библиотечко-информационе грађе и извора за јавне библиотеке.

Запослени у војној библиотеци

Члан 45.

Послове у војној библиотеци, зависно од њихове врсте и сложености, могу да обављају лица са одговарајућим образовањем и положеним стручним испитом, ако испуњавају и посебне услове прописане за запослене у Министарству одбране и лица на служби у Војсци Србије.

За рад у одељцима војних библиотека, старешина јединице или установе за чије се потребе одељак оснива одређује стручно лице које рукује библиотечким фондом одељка.

Стручне послове у војним библиотекама обављају: књижничари, виши књижничари, библиотекари и дипломирани библиотекари, а под одређеним условима и стручњаци других струка и волонтери.

Поред послова из става 1. овог члана, стручни послови јесу и: послови библиографа, археографа, информатора, документалисте, конзерватора и књиговесца.

Радна и формацијска места, одговарајућа стручна спрема и стручна звања у војним библиотекама одређују се формацијом организационе јединице, војне школе или научне организације у чијем је саставу организована, а број извршилаца зависно од врсте, намене, задатака, функција, броја наслова и примерака у библиотечком фонду и броја стварних и потенцијалних корисника.

Члан 46.

Запослени у војној библиотеци на стручним библиотечким пословима, након положеног стручног испита, у складу са законом, стичу основна стручна звања: књижничар, виши књижничар, библиотекар и дипломирани библиотекар.

Виша стручна звања стечена на стручним библиотечким пословима су: самостални књижничар, самостални виши књижничар, виши библиотекар, библиотекар саветник, виши дипломирани библиотекар и дипломирани библиотекар саветник.

Запослени у војној библиотеци на стручним пословима библиографа, археографа, информатора, документаристе и конзерватора стичу стручна звања и виша стручна звања сходно примени одредаба закона које се односе на стицање стручних звања на стручним библиотечким пословима. Виша стручна звања стичу се у складу са Правилником о ближим условима за стицање виших стручних звања у библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС“, број 22/13).

Члан 47.

Запослени у војним библиотекама који ради на библиотечко-информационој делатности у Министарству одбране и Војсци Србије у обавези је да се стално усавршава за обављање стручних послова у складу са усвојеним годишњим планом школовања и усавршавања запослених у Министарству одбране и лица на служби у Војсци Србије.

Материјално пословање војних библиотека

Члан 48.

Војне библиотеке обављају материјално пословање у складу са прописом којим се уређује материјално пословање у Министарству одбране и Војсци Србије и прописом којим се уређује библиотечко-информациона делатност, као и применом Информационог система Библиотека који обезбеђује чување података.

Члан 49.

Материјално пословање у војним библиотекама обухвата: располагање и управљање библиотечко-информационом грађом и изворима, попуно библиотечко-информационом грађом и изворима, вршење библиотечко-информационих услуга, вођење помоћних књига и евиденција и ревизију библиотечко-информационе грађе.

Финансијско пословање војних библиотека

Члан 50.

Војне библиотеке обављају финансијско пословање у складу са прописом којим се уређује финансијско пословање у Министарству одбране и Војсци Србије и начелима организације финансијске службе.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 56.

Члан 51.

Одредбе овог правилника односе се на уређивање библиотечко-информационе делатности у миру. Организациони делови Министарства одбране који у свом саставу имају библиотеку у обавези су да својим мобилизацијским плановима уреде рад библиотеке у условима мобилизације и рата.

Члан 52.

Након ступања на снагу овог правилника, а ради разраде појединих његових одредаба, Централна војна библиотека донеће стручно упутство.

Члан 53.

Војне библиотеке које у смислу овог правилника врше библиотечко-информациону делатност ускладиће организацију, рад и опште акте са одредбама овог правилника у року од годину дана од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 54.

Војне библиотеке могу престати са радом односно пословањем у случају расформирања организационог дела Министарства одбране и Војске Србије у чијем су саставу, на основу мишљења стручног носиоца библиотечко-информационе делатности.

Наређењем о престанку пословања библиотеке Министарства одбране одређују се:

- 1) организациона јединица Министарства одбране којој се предаје библиотечко-информациона грађа;
- 2) време које је потребно да се преда библиотечко-информациона грађа;
- 3) начин предаје библиотечко-информационе грађе;
- 4) поступак са каталозима и осталим информационом документима;
- 5) поступак са материјалним пословним књигама;
- 6) пружање помоћи војној библиотеци ради предаје библиотечко-информационе грађе;
- 7) начин допремања библиотечко-информационе грађе организационој јединици којој се предаје;
- 8) други задаци који доприносе ефикаснијој предаји библиотечког фонда и ликвидирању пословања библиотеке.

Члан 55.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да се примењује Упутство о библиотекама Војске Југославије (привремено упутство), Генералштаб Војске Србије, Управа за информисање и ППД, број 550-3 од 24. маја 1996. године.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном војном листу“.

Број 69-354

У Београду, 22. августа 2016. године

Министар одбране
Зоран Ђорђевић, с. р.

193.

На основу члана 45. став 5, а у вези са чланом 45. став 1. тачка 3) Закона о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09 – др. закон, 104/09 – др. закон и 10/15), министар одбране доноси

П Р А В И Л Н И К
О ИЗМЕНАМА ПРАВИЛНИКА О ОПШТИМ
ЛОГИСТИЧКИМ ПОТРЕБАМА У МИНИСТАРСТВУ
ОДБРАНЕ И ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

Члан 1.

У Правилнику о општим логистичким потребама у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист“, бр. 31/11 – пречишћен текст и 36/15), члан 43. тачка 10) алинеја под а), мења се и гласи:

„а) када по одредбама Правила службе Војске Србије или по наређењу надлежног старешине дежурају непрекидно 24 сата припада оброк односно обед уколико обављају дужност најмање 10 часова, а при томе не остварују право на полуоброк;“.

Члан 43. тачка 10) алинеја под в), мења се и гласи:

„в) када по писменом наређењу претпостављеног старешине ранга команданта батаљона или вишег раде у јединици односно установи прековремено најмање два сата припада један од обеда у случају да не остварују право на полуоброк;“.

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном војном листу“.

Број 655-20

У Београду, 24. августа 2016. године

Министар одбране
Зоран Ђорђевић, с. р.

САДРЖАЈ

	Страна
191. Правилник о музејској делатности у Министарству одбране и Војсци Србије	269
192. Правилник о библиотечко-информационој делатности у Министарству одбране и Војсци Србије	280
193. Правилник о изменама Правилника о општим логистичким потребама у Министарству одбране и Војсци Србије	291

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
„Службени војни лист“, 11000 Београд, Бирчанинова 5
Главни и одговорни уредник Нада Сибинчић, проф.
Телефони: 011/3201–979 (23–979) и 011/3203–369 (32–369)
Телефон/факс: 011/3000–200
Штампа: Војна штампарија „Београд“, Београд, Ресавска 40б

